

7/2687

T.C.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.16.0.SGB.0.10.01.00/610 - 84488

12 / 05 / 2008

Konu : Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığı Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığının 02/04/2008 tarihli ve A.010.GNS.0.10.00.02/4911 sayılı yazısı.

Mersin Milletvekili Sayın İsa GÖK'ün 7/2687 Esas No'lu yazılı soru önergesinin cevabı ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinizi arz ederim.

Ertuğrul GÜNAY
Bakan

EK:

Cevap (2 sayfa)

DAĞITIM:

Gereği:

TBMM Başkanlığına

Bilgi:

Başbakanlığa

**MERSİN MİLLETVEKİLİ SAYIN İSA GÖK'ÜN 7/2687 ESAS NO'LU SORU
ÖNERGESİNE İSTİNADEN HAZIRLANAN BAKANLIĞIMIZ CEVABI**

Basında, Trabzon Devlet Tiyatrosu tarafından sahnelenen “Düğün ya da Davul” adlı oyunda Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın kullandığı “Ananı da al git”, “Askerlik yan gelip yatma yeri değildir” sözlerine eleştirel olarak yer verilmesi üzerine soruşturma açıldığına, tiyatronun müdürü, oyunun yönetmeni ve iki oyuncuya ihtar cezası verildiğine, oyunun bazı repliklerinin metinden çıkarıldığına ilişkin haberler yer almaktadır.

SORU 1: Trabzon Devlet Tiyatrosu tarafından sahnelenen “Düğün ya da Davul” adlı oyun ile ilgili olarak soruşturma açılmış mıdır? Tiyatronun müdürü, oyunun yönetmeni ve oyuncularına ihtar cezası verilmiş midir? Soruşturma ve cezaların gerekçeleri nelerdir?

CEVAP 1: Trabzon Devlet Tiyatrosu tarafından sahnelenen “Düğün ya da Davul” ile ilgili olarak soruşturma açılmıştır. Yasal dayanağı; Bakanlığımıza bağlı Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünün görev ve yetkilerini belirleyen 5441 sayılı Kanun kapsamında, disiplin işlerine bakmak üzere Disiplin Kurulu oluşturulmuştur. Disiplin kurulu, sözleşmeli personelle yapılan hizmet sözleşmesinin, disiplin hükümlerinin yer aldığı 53. maddesinde belirtilen “oyun metninde değişiklik yapmak ya da yapılmasına neden olmak” hükmü gereği yapılan uygulamanın kınama cezasını gerektiren fiil olduğunu belirlediğinden, bu konuda sorumlulara kınama cezası verilmiştir.

SORU 2: “Düğün ya da Davul” adlı oyunda Başbakana ait hangi sözler kullanılmıştır? “Düğün ya da Davul” gibi geleneksel tiyatro özelliklerini taşıyan seyirlik bir oyunda günün olay ve yargılarından doğaçlamalar yapılması çok kullanılan bir yöntem değil midir? Oyunun bazı replikleri oyun metninden çıkarılmış mıdır? Hangi replikler oyundan çıkarılmıştır? Gerekçesi nedir?

SORU 3: Oyunun orijinal metninde bulunan bazı replikler değiştirilmiş midir? Bu değişiklik talimatı kim tarafından verilmiştir? Gerekçesi Nedir? Bu bağlamda Bakanlığınız tarafından sanata sansür mü uygulanmaktadır?

SORU 4: Anayasamızın 64 üncü maddesi uyarınca; Devlet, sanat faaliyetlerini ve sanatçıyı korur. Sanat eserlerinin ve sanatçının korunması değerlendirilmesi, desteklenmesi ve sanat sevgisinin yayılması için gereken tedbirleri alır. Bu itibarla Bakanlığınız tarafından gerçekleştirilen somut olaya dair uygulama Anayasaya ve yasalara uygun mudur?

CEVAP 2-3-4: Tiyatro sanatı çalışma, uygulama açısından ve meslek etik kuralları gereği disiplinli bir sanat dalıdır. Disiplin kuralları oyunun sağlıklı ve doğru olarak oynanması için uygulanır. Disipline aykırı davranışları Disiplin Kurulu görüşür ve karara bağlar. 5441 sayılı kanun gereği disiplin uygulamalarına Bakanlığım ya da diğer kurumların bir müdahalesi söz konusu değildir.

Trabzon Devlet Tiyatrosunda sahnelenen “Düğün ya da Davul” oyununda yapılan eklemeler incelenmiştir. Devlet Tiyatroları, kişilerin ideolojik sanatsal uygulamaları açısından isteğine göre eklemeler yapacağı bir kurum değildir. Tiyatro, kendi iç kuralları ve disiplinleriyle katı bir sanat dalıdır. İki ay boyunca yapılan provalarda her sözün, her kelimenin, her mizansenin bir gerekçeyle, bir nedenle oluşması sağlanmıştır. Yapılacak prova dışı bir uygulama oyunun bütünlüğüne zarar verir.

Tiyatro sanatı özü ve içeriği açısından birçok farklı konuyu gündeme getirir. Doğası gereği aykırı bir duruşu da vardır ama bu konu günlük, basit eklemeleri ve açıklamaları içerdiği anda tiyatronun evrensel gücünü yitirmesine neden olur. Tiyatroyu basit, günlük hale getirir. Tiyatro sanatının söyleyeceği önemli sözleri, düşünceleri, anlatımları günlük basit bir çizgiye çekmek tiyatro sanatına ve işlevine yapılan en büyük kötülük olacaktır. Devlet Tiyatroları'nın repertuarı; dünyanın, ülkemizin, insanımızın problemlerini, tiyatro sanatının gereklerini gözetererek seyircimize sunmaktadır.

“Düğün ya da Davul” veya benzeri oyunlarda yapılacak doğaçlamalar prova aşamasında yazarın izni alınarak Devlet Tiyatroları Repertuar kurulundan geçirilerek yapılabilir. Oysa bunlar yapılmamış, yazardan izin alınmamıştır. Ayrıca yapılacak değişiklikler doğal olarak tiyatronun ana ilkelerinden uzak olamaz. Oyunun herhangi bir aşamasında günlük gelişmelere göre bir ek yapılamaz. “Düğün ya da Davul” oyununun metninde ve yorumunda da böylesi bir ek durum söz konusu değildir.

Geleneksel oyunlarımızda ve seyirlik oyunlarda da aynı kurallar geçerlidir. Yapılacak eleştiriler günlük basit popülizm içermez, daha çok eleştirebilir, önemli problemleri ortaya koyabilir ama basitleştirilemez. Seyirlik oyun oynamak biçim açısından, rol kişilerin farklı karaktere bürünmesi, kostüm değiştirilmesi, mekân farklılığının seyircinin önünde yapılması anlamlarını içerir. Böylece eleştirel bir oyun gücü oluşturur. Bu durum basit söz ve jestlerle zayıflatılamaz oyuncuların keyfi hareketlerine göre biçimlenemez.

“Düğün ya da davul” adlı oyunda eklenen iki cümle yukarıda anlatılan kurallar gereği çıkarılmıştır. Oyun kadın-erkek ilişkisi, ezen ve ezilen ilişkisi ve toplumsal düzene getirilen eleştiriler açısından çok önemlidir. Eklenen bu cümleler oyunun yapısını zedelemekte ve oyunun eleştirel özelliğini zayıflatarak, günlük sıradan bir yapıya çekmektedir. Oyunun içeriği ve tiyatro sanatının disiplini gereği bu cümleler çıkarılmıştır. Oyunun orijinal metnine sadık kalınmıştır. Oynanma biçimi değiştirilmemiştir. Bu konuda daha öncede belirtildiği gibi Bakanlığımızın bir talebi olması da yasal olarak mümkün değildir. Oyun tiyatro sanatının genel gerekliliklerine ve disiplinine göre oynanmaktadır. Tiyatro sanatının meslek kurallarına göre bu uygulamayı yapanlar disiplin kuruluna gelmiştir. Sözleşmeli personelle yapılan hizmet sözleşmesinin Disiplin Hükümleri bölümünün 53. maddesinde “oyun metninde değişiklik yapmak ya da yapılmasına neden olmak” kınama cezasını gerektirdiğinden, sorumlular bu konuda uyarılmıştır. Buradaki uygulama her oyun için geçerlidir. Herkesin isteğine göre söz eklemesi oyun, tiyatro, meslek kurallarına göre mümkün değildir. Bu evrensel bir tiyatro kuralıdır. Oyuna, çalışmaya ve tiyatro sanatına göre değiştirilemez bir durumdur.

